

Rantapuuston merkitys vesiluonnolle

Mira Aalto, Tammelan kunnan ympäristönsuojelu

Hanna Arola, KVVY Yhdistys

9.6.2026

TAMMELA

Lähteet

- [Opas valtaojien perkausten ja vesistöhankeiden rantaraivauksiin](#), ELY-keskus opas 1/2016
- [Vesien ja vesielinympäristöjen turvaaminen](#), Tapio metsänhoidon suositukset
- [Pienvesien ja vesistöjen elinympäristöt – tunnistaminen ja turvaaminen](#), Tapio metsänhoidon suositukset
- [Maanomistajan vesiensuojeluvinkit](#), Suomen Luonnonsuojeluliitto (SLL)

Rantakasvillisuuden hyötyjä

- Puiden varjostus tasaa veden lämpötilavaihteluita ja viilentää vettä
- Rantakasvillisuuden merkitys kalastolle on suuri erityisesti hellekausina matalilla ja avoimilla ranta-alueilla
 - Rantakasvillisuus on erittäin tärkeä kevätkutuisten kalojen lisääntymisen kannalta
- Rannalla kasvavat puut juurineen ja ruohovartinen kasvillisuus toimivat rannan luontaisena eroosiosuojana
- Kasvillisuus sitoo kiintoainetta ja käyttää ravinteita, jotka muuten huuhtoutuisivat veteen
- Rantakasvillisuudessa vallitsevina lajeina ovat yleensä nopeasti kasvavat lehtipuut (esim. tervaleppä), joilla on suuri merkitys eri eläinyhdyskuntien ravintona ja elinympäristönä.

TAMMELA

Lehtikarikkeen seurauksia

Kuva: Drazen Nestic

- Ravinnepäästöt: lehtien hajotessa veteen vapautuu kasvien tarvitsemia ravinteita, jotka toimivat lannoitteena.
- Hapen kulutus: lehtien hajottaminen kuluttaa runsaasti liuennutta happea. Erityisesti umpeutuvissa tai hitaasti virtaavissa vesissä tämä voi johtaa happikatoon ja vesistön pohjan liettymiseen.
- Puiden lehtien kertyminen rantaveteen on luonnollinen ilmiö, mutta liiallisena määränä se voi aiheuttaa rannan limoittumista ja rehevöitymistä. → Lehdet voi haravoida pois rantavedestä ja vesirajasta ennen talvea, jotta vältetään veden laadun heikkeneminen ja hajotustoiminnan aiheuttama hapen kuluminen.

Rantapuuston poiston seuraukset

Kuva: Jouko Lehmuskallio

- Rantapuusto ja -pensaikko on useissa tapauksissa poistettu lähes kokonaan. Tästä on seurannut raivattujen alueiden runsas pajukoituminen tai tasakokoisen yksitoikkoisen tiheikön muodostuminen ranta-alueelle.

Laki on aina huomioitava

Kuva: Ismo Pekkarinen / AOP

Kuva: Krister Karttunen

- Vuonna 2018 julkaistussa luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa Suomen pienvesien tila arvioitiin heikoksi.
- Vesilain (587/2011) 11 § mukaan luonnontilaisen enintään yhden hehtaarin suuruisen järven luonnontilan vaarantaminen on kielletty.
- Luonnonsuojelulaki (9/2023): Luonnonsuojelulaissa on nyt 13 suojeltua luontotyyppiä (esim. sisämaan tulvametsä) sekä kaksi tiukasti suojeltua luontotyyppiä
- Tammelan kunnan rakennusjärjestys, 22 § Luonnon monimuotoisuuteen liittyvät erityismääräykset ranta-alueilla: Rantaviivasta 15 metrin etäisyydellä sijaitseva rantavyöhykkeen puusto ja kasvillisuus tulee pääosin säilyttää ja vain harventaminen on sallittua.

TAMMELA

Ohjeita 1/2

- Rantatontin hallittu hoitamattomuus lisää luonnon monimuotoisuutta. Kylvönurmikko ei sido vesistöihin kulkeutuvia ravinteita yhtä hyvin kuin luonnontilainen kasvillisuus. Hoida vain niitä alueita missä oleskellaan ja anna polkujen muodostua itsekseen.
- Raivaa vain tarpeeseen. Älä raivaa paljaaksi!
- Pyri aikaansaamaan kookkaamman puuston kehittyminen ranta-alueille. Raivaustarvekin vähenee ajan myötä.
- Ei lannoitusta ranta-alueilla!
- Jos raivauskohde ulottuu vesijättömaalle, sovi raivauksesta vesialueen osakaskunnan kanssa. Keskustele raivaushankkeesta myös rantanaapureidesi kanssa.
- Ajoita ranta-alueiden käsittelytoimet lintujen pesimisajan 1.4.– 31.7. ulkopuolelle.
- Tee yhtenäisiin rantatiheikköihin pieniä aukkomaisia harvennuksia.

TAMMELA

Ohjeita 2/2

- Jätä puustoa myös lahoppuutuotannon turvaamiseksi. Esim. kolopuut, pötkelöt ja maapuut lisäävät luonnon monimuotoisuutta.
- Poista rantatörmässä kasvavat puut siten, että maaperää sitova juurakko jää paikalleen. Kerää raivausjätteet pois mahdollisuuksien mukaan ja estä niiden joutuminen vesistöön, jottei vesistön tai maaperän ravinnepitoisuus kasva.
- Käsittele pajutiheiköt harkitusti. Pajut muodostavat myös erinomaisen rantavarjostuksen ja eroosiosuojauksen. Säästä vanhat pajut ja raivaa niitä, jotka ovat vesoneet aiemman raivauksen jälkeen. Monet selkärangattomat eläimet ovat riippuvaisia esimerkiksi ”emäpajun” ja etenkin raidan lahoppuista.
- Kohdista leppätiheikköjen raivaukset vesomisen myötä kasvaneisiin 10–20-vuotiaisiin ylitiheisiin lepikoihin.
- Älä raivaa vieraslajeille lisätilaa.

Kiitos!

mira.aalto@tammela.fi, p. 040 187 2716

hanna.arola@kvvy.fi